

Remissyttrande

Handläggare

Helena Westman
Fiskestillståndsenheten
helena.westman@havochvatten.se

Datum 2025-12-16

Dnr 2025-003037

Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028 - 2034

Sammanfattning

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har remitterat EU-kommissionens förslag till inrättande av en övergripande fond med tillhörande sektorsförslag för perioden 2028–2034¹.

Enligt remissmissivet får remissinstanserna själva avgöra vilka förordningsförslag man kommenterar på. Havs- och vattenmyndigheten (HaV) har bedömt att tre av fondförslagen omfattas av myndighetens verksamhetsområde.

Havs- och vattenmyndigheten tillstyrker i huvudsak de förslag som lämnas i Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning **COM (2025) 565** om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509, med bilagor, nedan kallad **NRP-fonden**, och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning **COM (2025) 559** om fastställande för perioden 2028 – 2034 av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) [...] [NRP-fonden],

¹ EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och hav, välbefinnande och säkerhet, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitik, om ändring av stödsystemet för frukt, grönsaker, bananer och mjölk i skolor (EU:s skolprogram), om ändring av regler för sektorsspecifika insatser, proteinsektor, hampa, marknadsnormer, importtullar och krisberedskap, om villkor för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, Europeiska havspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, om inrättande av Europeiska fonden för regional utveckling inbegripet för europeiskt territoriellt samarbete (Interreg) och Sammanhållningsfonden, om inrättande av Europeiska socialfonden för sysselsättning av god kvalitet, kompetens och social inkludering, om unionens stöd för asyl, migration och integration, om unionens stöd för inre säkerhet, om unionens stöd för Schengenområdet, integrerad gränsförvaltning och viseringspolitik (COM(2025) 540, 541, 542, 552, 553, 554, 558, 559, 560, 565).

och Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning **COM (2025) 560** om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034.

Havs- och vattenmyndighetens inställning

NRP-fonden

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning **COM (2025) 565** om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509, med bilagor.

Generella synpunkter

HaV ser positivt på att den nya strukturen för fonderna syftar till förenkling, minskad administrativ börda och ökad flexibilitet. Förslaget innebär en strukturell förändring som kan komma att kräva framtagande av nya system och samsamarbetsstrukturer på medlemsstatsnivå. Förslaget ger möjlighet att genom EU-faciliteten, inom ramen för programperioden, bättre kunna hantera klimatfrågan, nya utmaningar, förändrade behov och på så sätt se till att använda pengarna där de gör störst nytta. Det är dock otydligt vad som ska stödjask av NRP och vad EU-faciliteten kan stå för.

Framtagandet av en sammanhållen nationell och regional partnerskapsplan, som ska omfatta alla politikområden inom fonden, ställer höga krav på samordningen mellan olika myndigheter och funktioner på nationell nivå. Det ökar sannolikt komplexiteten och innebär troligtvis att ytterligare en nivå för nationell koordinering och kontroll behöver inrättas. HaV vill därför understryka att det krävs tydlig styrning och ett tydligt ramverk för framtagandet om ambitionen i förslaget ska bli verklighet. Myndigheten noterar även att fondens omfattning är mycket bred och ser en utmaning i att fastställa indikatorer som har relevans för olika sektorsområden. Kommissionen har i förordningsförslaget COM (2025) 545 föreslagit indikatorer som också remitterats under hösten och HaV kommer att återkomma till frågan i ett kommande remissvar.

Det är svårt att förutsäga konsekvenserna av att gå från ett kostnadsbaserat till ett resultatbaserat stöd. Detta kommer att innebära ett gediget arbete med utvärdering av resultaten eftersom den nya strukturen av fonden kommer medföra att politikområden ställs mot varandra men även att prioritering kommer att behöva göras mellan åtgärder inom samma politikområde som av sin natur inte är jämförbara. Det är även otydligt hur ärenden, där planerade resultat inte uppnåtts men där kostnader finns, ska hanteras. En modell för bedömning av framsteg, när det gäller ersättning till medlemsstaterna, behöver följas upp då det annars finns risk för att medlemsstaten själv får stå för utbetalningar inom ramen för programmet.

HaV ser även att det finns utmaningar med tidsplanen för att lämna in NRP-planerna med tanke på bredden och målformuleringar på partnerskapen, bland annat utifrån oförutsägbare om hur det hanteras på medlemsstatsnivå och med tanke på den nya organisationen som krävs.

Myndigheten vill framhålla vikten av att genom världshavspakten fokusera på att skydda och återställa marina ekosystem, utöver att stimulera den blå ekonomin, och säkerställa en god förvaltning och hållbarhet när det gäller våra hav i alla deras dimensioner. Det är också positivt

med fortsatta åtgärder för att utveckla fiskerisektorn mot långsiktig hållbarhet, stärka dess konkurrenskraft och resiliens samt säkerställa lika villkor i den europeiska fiskekedjan.

HaV ställer sig däremot frågande till varför medel för vetenskaplig datainsamling och fiskerikontroll inte ingår i öronmärkningen och bedömer att detta kan få allvariga konsekvenser, såväl nationellt som inom EU. Eftersom det finns en överhängande risk att datainsamling och fiskerikontroll kommer att prioriteras olika i de olika medlemsstaternas NRP-planer, riskerar den harmoniserade fiskerikontrollnivån och datainsamlingen inom EU påverkas negativt. En ändamålsenlig datainsamling och fiskerikontroll av hög kvalitet är en förutsättning för ett effektivt genomförande av EU:s gemensamma fiskeripolitik. För att Sverige ska kunna bibehålla – och i takt med förnyade krav även utveckla – en god fiskerikontroll och datainsamling ser HaV det som en förutsättning att dessa båda verksamheter fortsatt finansieras med öronmärkta medel inom ramen för en flerårig EU-finansiering för hela programperioden. Detta för att på ett tydligare sätt säkerställa en långsiktig finansiering och därmed också en tydligare harmonisering mellan medlemsstater. I förslaget anges också att graden av EU-medfinansiering ska minska från 60 procent till 40 procent. För att bibehålla samma nivå som tidigare krävs att den nationella medfinansieringen ökar med motsvarande andel för att kompensera minskningen från EU.

Detaljerade synpunkter

HaV noterar på sidan 5, i stycke 8 att det tycks ha skett en sammanslagning av två politikområden. Meningen om den europeiska världshavspakten av den 5 juni 2025 har hamnat under meningen om Jämlikhetsunionen. Texten om världshavspakten bör vara en egen punkt.

Skäl 7

HaV betonar vikten av återställande av ekosystem och föreslår en kompletterande formulering: 'Unionen måste uppnå sina mål i ett utmanande ekonomiskt, socialt och demografiskt sammanhang, som innefattar bestående regionala och territoriella skillnader, effekterna av klimatförändringarna samt utmaningar kopplade till livsmedelssäkerhet och naturskydd, *inklusive behovet av att återställa ekosystem som i flera fall uppvisar betydande tillbakagång.*'

Skäl 11

HaV föreslår att fonden benämns med sitt korrekta namn 'Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet för perioden 2028–2034 och om ändring av förordning (EU) 2023/955 och förordning (EU, Euratom) 2024/2509'. I den nuvarande kortare skrivningen saknas bland annat orden 'landsbygd' och 'fiske'.

Skäl 25

I motiveringen till förordningen framgår av första punkten under Övriga inslag, s. 11 att utvärdering ska genomföras i enlighet med kommissionens riktlinjer för bättre lagstiftning och ska baseras på indikatorer som är relevanta för fondens mål. HaV konstaterar att fondens omfattning är mycket bred och ser en utmaning i att fastställa indikatorer som har relevans för flera olika sektorsområden. Kommissionens förslag till indikatorer finns i förordningsförslaget för COM (2025) 545 som också remitterats under hösten och HaV återkommer till frågan i ett kommande remissvar.

Skäl 29

HaV bedömer att det är en snäv tidsplan för att presentera ett utkast till nationell och regional partnerskapsplan i juni 2027 givet att det är ett omfattande partnerskap.

Artikel 2 – Allmänna mål för fonden, punkten 1

HaV anser att EU:s havspolitik bör läggas till som ett eget allmänt mål och föreslår följande formulering: 'Att stödja genomförandet av unionens havsmiljöpolitik i enlighet med unionsrätten, inklusive de direktiv som fastställer krav för havsmiljön, vattenförvaltningen och den havsbaserade planeringen.'

Artikel 3 – Specifika mål för fonden, punkten 1 (a), strecksats (x)

HaV anser att havsförvaltningen bör läggas till så att artikeln börjar med 'Att stödja effektiv *havs- och vattenförvaltning*, kvalitet och resiliens, miljöskydd, klimatanpassning, klimatesiliens'

Artikel 3 – Specifika mål för fonden, punkten 1 (d)

HaV noterar att målen för jordbruks- och skogspolitiken i strecksatserna (i, ii och iii) är formulerad på ett annat sätt än målen för fiskeri- och vattenbrukssektorn i strecksats (iv). Myndigheten anser att det som uttrycks för jordbruket även bör kompletteras till att gälla för fiskeri- och vattenbrukssektorn, och att strecksatserna därför bör omformuleras och delas upp eller eventuellt specificeras.

Artikel 4 – Definitioner, punkten (13)

Begreppet *utbetalningsvärde* avser enligt definitionen utbetalning från kommissionen till medlemsstaten 'med beaktande av de belopp som avsatts för reformer.' I artikel 35.12 anges något motsägelsefullt att 'utbetalningsvärdena ska beräknas utan att belopp anslås för reformer'. Det saknas en definition för vad som menas med ordet *reform* i detta sammanhang. I artikel 4 (10) definieras begreppet *åtgärd* som 'en reform, en investering.... som får stöd inom ramen för NRP-planen...' vilket gör det än svårare att förstå vad som inkluderas i begreppet *utbetalningsvärde*.

Artikel 4 – Definitioner, punkten (27)

HaV föreslår att definitionen omformuleras till att även inkludera juridisk person, jämför med nationell lagstiftning². Definitionen bör ändras till: '*fiskare*: varje fysisk *eller* juridisk person som bedriver kommersiell fiskeverksamhet, av det slag som erkänns av den berörda medlemsstaten.'

Artikel 4 – Definitioner, punkten (28)

Definitionen av fiske i förslaget är identisk med den som ges för fiskare i föregående punkt (27). HaV föreslår följande definition: *fiske: kommersiell fiskeverksamhet av det slag som erkänns av den berörda medlemsstaten, bedriven av fysisk eller juridisk person.*

Artikel 10 – Budget

HaV noterar att förslaget inte inkluderar särskilda öronmärkta medel för fiskerikontroll och datainsamling. Detta är bekymmersamt eftersom stöd till dessa insatser då kommer att konkurrera med insatser från andra områden. Medlemsstaters (inkl. Sveriges) förmåga att genomföra effektiva kontrollinsatser och datainsamling kan komma att påverkas negativt.

² Fiskelag 1993:787 2 kap. 29 b §

Eftersom det finns en överhängande risk att fiskerikontrollen och datainsamling kommer att prioriteras olika i medlemsstaternas NRP-planer, riskeras – med det föreslagna upplägget om icke-allokerade medel – också den harmoniserade fiskerikontrollnivån och datainsamlingen inom EU att påverkas negativt. För att säkerställa en hög och god regelefterlevnad inom EU är det därför viktigt att stöd för fiskerikontroll samt stöd för vetenskaplig datainsamling säkerställs.

Den reviderade kontrollförfordningen kommer att ställa höga investeringskrav på både aktörer och myndigheter under nästkommande fondperiod, exempelvis genom krav på kameraövervakning av fiskefartyg. Om inte stöd till dessa åtgärder säkerställs kan kontrollinsatserna komma att nedprioriteras med en direkt negativ påverkan på fiskbestånd och ekosystem.

Utöver direkta underlag för EU:s fiskeriförvaltning och för analyser av ingående näringar utgör data insamlad och analyserad under datainsamlingsförfordningen ett nödvändigt underlag för att övervaka fiskets miljöpåverkan. Den insamlade datan bidrar därmed till målen i bland annat havsmiljödirektivet, art- och habitatdirektivet, restaureringsförfordningen och den nationella havsplaneringen samt för rapportering för The Baltic Sea Action Plan och för prioriteringar inom The European Ocean Pact. Om inte stöd till insamling och analys av nödvändiga data säkerställs kan det sålunda få negativa effekter som i nuläget kan vara svåra att överblicka.

En öppen budgetpost, utan möjlighet till öronmärkning, som ska förhandlas nationellt kan öka möjligheten att nationellt anpassa resurser till förändrade behov och skapa utrymme för prioriteringar mellan olika åtgärder/verksamheter utifrån aktuella förutsättningar inom programperioden. Samtidigt kan kortare finansieringshorisonter och oregelbunden tilldelning göra det betydligt svårare att planera långsiktigt, vilket i sin tur kan påverka kontinuitet, kompetensförsörjning och möjligheten till kostnadsoptimering för sådana verksamheter som fiskerikontroll och datainsamling utgör.

Det behöver förtydligas och analyseras ytterligare på vilket sätt en nationell förhandling gällande medel för fiskerikontroll och datainsamling ska ske och vilka förutsättningar som finns för en stabil och förutsägbart finansiering av denna verksamhet samt vilka miniminivåer av EU-medel som finns avsatta för dessa verksamheter. Om föreliggande förslag innebär att återkommande/årliga ansökningar inom programperioden kommer att krävas, finns en risk för ökad administrativa börda samtidigt som möjligheten för en långsiktig budgetplanering minskar.

HaV anser att den nuvarande finansiella, kuvertbaserade modellen, med en given tilldelning av EU-medel över hela programperioden, har skapat stabila förutsättningar för planering och genomförande av datainsamling och fiskerikontroll. En långsiktig och samlad finansiering har bidragit till personalplanering, kompetensförsörjning, ekonomisk prognostisering och styrning. Modellen har också varit fördelaktig vid oförutsedda utmaningar och nya kostnadsslag.

En ny finansieringsmodell bör säkerställa att gemensamma mål och samordning bibehålls. Den föreslagna förändringen kan innebära en mer flexibel och ansökningsbaserad finansiering men det behöver undersökas och klargöras hur en sådan modell påverkar långsiktiga förutsättningar och genomförandekapacitet. Inom ramen för det arbete som medlemsstater utför under datainsamlingsförfordningen finns tydliga krav på regionalt samarbete. Ett sådant samarbete kräver att gemensamma kostnader kan fördelas rättvist och effektivt mellan länder. Sådan samordning bidrar till ekonomisk effektivitet och främjar lärande och kvalitet genom regionalt samarbete. Det är därför önskvärt att en ny finansieringsmodell stödjer och uppmuntrar sådana

samarbetsformer och att möjligheten att dela på gemensamma kostnader utvecklas vidare. Det finns en överhängande risk att nuvarande förslag på finansieringsmodell kommer att försvåra en sådan fördelning av kostnader mellan medlemsstater.

Artikel 12 – Tekniskt bistånd på kommissionens initiativ, punkten 2

HaV noterar att kostnader för datainsamling och kontroll ingår här. Det bör klargöras om det innebär det att kommissionen kan besluta om extra tillskott om en medlemsstat inte uppfyller kraven i t.ex. kontrollförordningen³ eller datainsamlingsförordningen⁴.

Artikel 16 – Tillbakadragandeförfarande, punkten 4

HaV bedömer att de datum som anges i artikeln gäller för varje enskilt år under programperioden, vilket bör förtydligas.

Artikel 20 – Nationellt bidrag till beräknade kostnader

HaV konstaterar att föreliggande förslag innebär en ökad nationell medfinansieringsgrad. Eftersom EU-andelen föreslås minska är det viktigt att utreda hur Sverige nationellt kan säkra de ökade finansiella resurser som behövs för nationell medfinansiering av fiskerikontroll och datainsamling under programperioden.

Artikel 22 – Krav för NRP-planen, punkten (g) strecksats (iii)

Punkten bör kompletteras med en hänvisning till att långsiktigt hållbara förutsättningar för fiske, vattenbruk och annan havsrelaterad verksamhet förutsätter att medlemsstaten upprätthåller och återställer en hållbar havsmiljö och långsiktigt fungerande marina ekosystem. Det vore även bra om punkten kompletteras med resurser för datainsamling och fiskerikontroll.

Artikel 35 – Interventionstyper, punkten 11

HaV ställer sig frågande till varför punkten 11, som innefattar interventioner inom ramen för den gemensamma fiskeripolitiken, har placerats i Avdelning V - Den gemensamma jordbrukspolitiken. I övrigt rör artikel 35, förutom 35.12, jordbruk och det är otydligt om några andra punkter under artikeln även gäller för den gemensamma fiskeripolitiken.

Punkten 11 ska svara för interventioner inom hela fiskeri-, vattenbruks-, berednings och havspolitiken, vilket i nuvarande formulering kan vara svåra att identifiera, jämför med formulering i Skäl (46). HaV menar att texten i Skäl (46) i förordningen bättre skulle kunna beskriva vilka interventioner som avses.

Artikel 35 – Interventionstyper, punkten 11 (a)

Det är otydligt om datainsamling och fiskerikontroll ingår i 'stöd till hållbart fiske' och HaV ser gärna att texten omformuleras. Det är inte heller tydligt om t.ex. ersättning för tillfälligt stillaliggande skulle kunna ingå i denna punkt. Likaså ser HaV gärna ett klargörande om vad som avses med åtgärder för att förbättra säkerheten och om det inkluderar t.ex. investeringar ombord på fiskefartyg.

³ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2023/2842 av den 22 november 2023 om ändring av rådets förordning (EG) nr 1224/2009, och om ändring av rådets förordningar (EG) nr 1967/2006 och (EG) nr 1005/2008 och Europaparlamentets och rådets förordningar (EU) 2016/1139, (EU) 2017/2403 och (EU) 2019/473 vad gäller fiskerikontroll

⁴ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2017/1004 av den 17 maj 2017 om upprättande av en unionsram för insamling, förvaltning och användning av data inom fiskerisektorn och till stöd för vetenskaplig rådgivning rörande den gemensamma fiskeripolitiken och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 199/2008

Artikel 35 – Interventionstyper, punkten 12

HaV noterar att utbetalningar för åtgärderna i artikel 35.11, som gäller den gemensamma fiskeripolitiken, även i denna artikel inkluderas i den gemensamma jordbrukspolitiken. Det är även otydligt vad som menas med att utbetalningsvärdena ska 'beräknas utan att belopp anslås för reformer', se vår kommentar för artikel 4 (13).

Artikel 51 – Den förvaltande myndighetens uppgifter samt Artikel 54 – Övervakningskommittén och samordningskommittén

Det vore lämpligt med liknande skrivningar och terminologi i artiklarna 51 och 54 då förvaltande myndighet sammankallar övervakningskommittén, så att man undviker onödigt komplexa administrativa överlapp mellan delplaner och NRP-plankapitel. Artikel 51 anger en förvaltande myndighet för planen, eller del av plan, medan artikel 54 anger att en eller flera övervakningskommittéer ska införas för varje kapitel i planen.

Artikel 69 – Varaktighet samt delmål och mål som inte längre uppnås

Beroende på vilka stödåtgärder som införs kan en femårsperiod vara en för kort period för att ge mätbara resultat. HaV konstaterar att det blir svårt att förutse vilka konsekvenserna blir av att gå från kostnadsbaserade till resultatbaserade ersättningar då resultaten fortsatt ska vara uppnådda under de fem efterföljande åren.

Bilaga XV – Unionsåtgärder som stöds genom faciliteten, punkt 1 (f)

HaV vill lyfta fram behovet av att skydda, återställa och förbättra marina ekosystem och föreslår att formuleringen kompletteras med: 'Stödja genomförandet av havspolitik, *inbegripet åtgärder för att skydda, återställa och förbättra marina ekosystem*, havsplanering, havsområdesstrategier och regionalt havssamarbete, genomförandet av det europeiska nätverket för marina observationer och datainsamling, förbättrad kompetens och kunskap om haven, utbyte av socioekonomiska och miljömässiga data om den hållbara blå ekonomin samt genomförandet av politiken för internationell världshavsförvaltning.'

Den gemensamma fiskeripolitiken

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning **COM (2025) 559** om fastställande för perioden 2028–2034 av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, till europeiska världshavspakten och till unionens havs- och vattenbrukspolitik som en del av Nationella och regionala partnerskapsfonden som fastställs i förordning (EU) [...] [NRP-fonden]

Generella kommentarer

HaV vill påtala att hållbart förvaltade hav är en grundläggande förutsättning för att uppnå målen i denna förordning och för att skapa förutsättningar för en ekosystembaserad förvaltning.

Den gemensamma fiskeripolitiken är av grundläggande betydelse för unionen. HaV noterar under Motiveringar, Val av instrument, s. 3, att det står att regelverkets sammansättning '*har visat sig vara effektivt för att bevara fiskbestånden* eller få dem att återgå till sunda nivåer'. HaV anser att det istället bör stå att regelverkets sammansättning '*syftar till att bevara fiskbestånden* eller få dem att återgå till sunda nivåer'.

Detaljerade synpunkter

Skäl 5

HaV konstaterar att även insjöfisket särskilt omnämns, vilket är positivt eftersom det finns många områden där insjö- och havsfisket är beroende av varandra t.ex. genom att produkterna säljs på samma auktioner, har liknande transportbehov etc.

Skäl 6

Denna förmånsbehandling, med stöd till 100 procent tycks vara inkompatibel med målet om en flotta i balans med resursen. Åtminstone om man ser till de indikatorer som enligt kommissionens riktlinjer ska användas för att utvärdera om balans mellan fiskemöjligheter och fiskekapacitet råder i ett segment. När det gäller den svenska fiskeflottan är det framförallt de mest småskaliga segmenten som uppvisar kritiska indikatorvärden för de ekonomiska indikatorerna.

Artikel 3 – Stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, den europeiska världshavspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, punkten 1

HaV vill framhålla att åtgärderna behöver ta hänsyn till det marina ekosystemet och föreslår ett tillägg så att punkten istället formuleras: 'Medlemsstaterna ska i sin NRP-plan ta hänsyn till fiskets, vattenbrukets och kustsamhällenas särskilda behov, särskilt det småskaliga kustfiskets behov, i enlighet med artikel 22.2 i i förordning (EU) [...] om ett nationellt och regionalt partnerskap, *samt säkerställa att åtgärderna bidrar till en hållbar havsmiljö och långsiktigt fungerande marina ekosystem.*'

I punkten hänvisas till NRP-förordningen artikel 22.2 strecksats (i). Den punkten rör den europeiska pelaren för sociala rättigheter. Frågan är om det istället avser artikel 22.2 (g) strecksats (i) som handlar om att stödja generationsskifte. Det finns ytterligare en punkt, 22.2 (h) strecksats (i) som handlar om bl.a. Leader och samarbete, som också skulle kunna vara ett alternativ. Detta bör klargöras.

Artikel 3 – Stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, den europeiska världshavspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, punkten 2

I punkten anges att medlemsstaterna i sin NRP-planer ska beakta 'balansen mellan flottornas fiskekapacitet och de tillgängliga fiskemöjligheterna enligt medlemsstaternas årliga rapporter i enlighet med artikel 22.2 i förordning (EU) nr 1380/2013'. Det skulle behövas ett förtydligande om hur man ska förhålla sig till en situation när ett segment som bidrar till obalans samtidigt ska prioriteras. Alternativt är om dessa skrivningar samordnas med riktlinjerna för de nationella flottrapporterna. Det går inte att relatera ett enskilt stödärendes betydelse för indikatorerna i flottrapporten, utöver att upprätta villkor för om stöd inte bör ges till vissa segment som indikerar en obalans mellan flottkapacitet och fiskemöjligheter.

Artikel 3 – Stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, den europeiska världshavspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, punkten 3

HaV anser att den maximala stödnivån bör sättas till max 95 procent. Ingen stödnivå bör utgöra 100 procent, på grund av risken för att stöd ges till investeringar som hade gjorts även utan stödmöjligheter, s.k. dödviktsförluster, vilket inte bedöms utgöra en grund för sund ekonomisk förvaltning. HaV anser att någon andel egen finansiering alltid bör ingå i stödet.

Artikel 3 – Stöd till den gemensamma fiskeripolitiken, den europeiska världshavspakten och unionens havs- och vattenbrukspolitik, punkten 4 (a)

HaV noterar att rätten till stöd för fartygsägare är oförutsägbart och kan komma att förändras utifrån osäkerhet kring hur bedömningsgrunderna för allvarliga överträdelser utvecklas vid revidering av kontrollförfordningen.

Artikel 4 – Regler för beviljande av stöd

Myndigheten efterlyser ett gemenskapsperspektiv för EU:s medlemsstater och anser en sund ekonomisk förvaltning av EU-medel inte säkerställs genom skrivningen. Utan EU-gemensamma stödvillkor kan inte likabehandling mellan EU:s medlemsländer garanteras. De fåtal gemensamma villkor som ställs på stödmottagare riskerar att de nationella stödvillkoren kan skilja kraftigt mellan EU:s medlemsländer trots att syftet med stödet är identiskt i ländernas NRP-planer. Exempelvis skulle stöd till tillfälligt upphörande av fiskeverksamhet kunna ges utifrån nationella stödvillkor som skiljer i krav på aktivitet och socioekonomisk konsekvens för berörda fiskare eller segment.

Enskilda medlemsländer kan då nyttja EU-medel för att minska socioekonomiska konsekvenser för sin nationella flotta på bekostnad av andra medlemsländers flottor, som fiskar på samma gemensamma bestånd. Artikel 4 bör åtminstone kompletteras med de icke stödberättigande insatser och utgifter som för närvarande regleras under artikel 13 i EHFVF-förordningen⁵ och fortsatt ha hänvisningar till särskilda EU-gemensamma stödvillkor. För att säkerställa positiva miljöeffekter och sund ekonomisk förvaltning bör även de särskilda villkor som specificeras i artiklar 17–21 i samma förordning inkluderas i särskilda regler för beviljande av stöd, som komplement till den föreslagna artikel 4. Detta är särskilt betydelsefullt för en ändamålsenlig EU-finansiering av energiomställningen inom fisket och möjligheten till investeringar i hjälp- eller huvudmotorer. Det bör också kunna uttryckas i villkor både för förväntad miljöeffekt (minskade koldioxidutsläpp) och för begränsningar i ökad kapacitet för involverade fiskefartyg i tonnage och kilowatt. Begränsningar utifrån nationella kapacitetstak för hela flottan är inte tillräckligt för att säkra att enskilda fartyg inte gynnas av EU-finansiering på ett olämpligt sätt.

Kommissionen hänvisar till WTO och allmänna mål i den gemensamma fiskeripolitiken och har anvisat att man tar fram riktlinjer för 'Do No Significant Harm-principen'. Det är viktigt att dessa riktlinjer ytterligare förtydligar EU-gemensamma bedömningsgrunder och villkor för stödets utformning och att dessa presenteras i god tid.

Den gemensamma jordbrukspolitiken

Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning **COM (2025) 560** om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028–2034.

Generella synpunkter

Sverige bör verka för höga och gemensamma ambitioner inom EU på miljö- och klimatområdet.

HaV anser att stöd och ersättningar inom den gemensamma jordbrukspolitiken, CAP, bör utformas så att de stärker incitamenten för åtgärder som minskar klimat- och miljöpåverkan. EU-

⁵ EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004

kommissionen framför i sin motivering till förslaget att jordbruket bland annat är en viktig del av lösningen för att skydda klimatet, naturen, marken, vattnet och den biologiska mångfalden.

Kommissionen har framfört att förordningsförslaget har som målsättning att bättre ta om hand synergier mellan den gemensamma jordbrukspolitiken och annan EU-policy. HaV instämmer i att CAP ska samspela med, och bidra till måluppfyllelse, inom närliggande områden såsom naturrestaureringsförordningen och havsmiljödirektivet. HaV konstaterar att förslaget till CAP-förordning varken nämner vare sig havsmiljödirektivet eller naturrestaureringsförordningen. Även vattendirektivet, som endast nämns i artikel 9 och bilaga 1, bör ha en mer framträdande roll. HaV anser att det är mycket viktigt att relevant EU-gemensam lagstiftning beaktas i CAP-förordningen och i arbetet med utformningen av stöd och ersättningar i den kommande nationella och regionala partnerskapsplanen.

HaV noterar att förslaget till förordning innehåller flera delar som innebär ett ökat fokus på reduktion av kväve. I ljuset av övergödning och kvaliteten på våra vatten anser HaV att detta är en förflyttning i positiv riktning jämfört med tidigare reformer.

Detaljerade synpunkter

Skäl 7

Kommissionen anger att den nya gemensamma jordbrukspolitiken bör skapa en ny balans mellan en jordbruksförvaltning med en uppsättning obligatoriska krav och miljö- och klimatåtgärder inom jordbruket som stöder åtaganden som gynnar miljön, klimatet och djurens välbefinnande och en övergång till mer motståndskraftiga produktionssystem. Trots det kan delar av kommissionens förslag till långtidsbudget, MFF, i praktiken innebära en sänkt miljö- och klimatambition.

Förslaget innehåller visserligen en öronmärkning av medel för miljö- och klimatåtgärder inom MFF som helhet samt för NRP-fonden, men däremot saknas motsvarande öronmärkning för miljö- och klimatåtgärder inom CAP. Det saknas även krav på minsta avsättning för miljö- och klimat. HaV anser att det innebär en risk för att miljö- och klimatsatsningar inom jordbrukssektorn konkurreras ut, i synnerhet eftersom förslaget också innebär att miljö- och klimatåtgärder ska kräva nationell medfinansiering till skillnad från inkomststöden.

Artikel 4 – Miljö- och klimatprioriteringar

Av artikeln framgår att medlemsstater med områden som påverkas av vattenföroreningar på grund av nitratöverskott ska ge stöd till jordbrukare för extensifiering av djurhållningssystem eller för diversifiering till annan jordbruksverksamhet. Det saknas dock uppgifter om vad som ska ligga till grund för avgränsning av områden med kväveöverskott och det finns heller ingen hänvisning till varken vattendirektivet, havsmiljödirektivet eller nitratdirektivet. Förslaget saknar också beskrivning av hur informationen i artikeln ska kopplas till kraven på åtgärder som följer av dessa direktiv. HaV anser att detta behöver tydliggöras i förslaget.

Artikel 9 – Stöd för nackdelar till följd av vissa obligatoriska krav

HaV anser att innebörden av artikeln är bra, men trots det har den nyttjats ytterst begränsat under tidigare reformperioder. För att artikeln ska få genomslag och användas så som kommissionen avser menar myndigheten att den bör ses över och eventuellt justeras så att hinder undanröjs. Precis som tidigare finns en möjlighet i förordningen att erbjuda arealbaserat stöd i jordbruks- och skogsområden för nackdelar till följd av genomförandet av rådets direktiv om bevarande av

livsmiljöer samt vilda djur och växter⁶ och Europaparlamentets och rådets direktiv om bevarande av vilda fåglar⁷ samt Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område⁸. I remitterat förslag återfinns möjligheten under artikel 9. Denna möjlighet till stöd har även funnits med under tidigare programperiod/er/.

Artikel 10 – Miljö- och klimatåtgärder inom jordbruket, punkten 3

HaV anser att punkten bör formuleras 'De förvaltningsåtaganden som avses i punkt 1 a får vara årliga eller fleråriga och *ska* särskilt ha *något* av följande mål'.

Enligt nuvarande skrivning *får* de incitament som medlemsstaten ska tillhandahålla bland annat ha mål om skydd av vattenkvaliteten och minskat tryck på vattenresurserna, markskydd, hantering av näringsämnen, bevarande av den biologiska mångfalden, inbegripet landskapselement, och minskad användning av bekämpningsmedel. HaV anser att skrivningen är för svag givet den påverkan som jordbruket har på miljö och klimat.

Artikel 11 – Kopplade inkomststöd

Kopplade inkomststöd föreslås bli obligatoriska i förslaget. Enligt artikeln ska de kopplade stöden som ges till djur ta hänsyn till miljöpåverkan, bland annat genom att medlemsstaterna ska fastställa kriterier för högsta djurtäthet i nitratkänsliga områden. HaV ser positivt på att ett sådant kriterium införs och anser att det är av största vikt att fastställandet förankras i miljökvalitetsnormerna som följer av vattendirektivet och havsmiljödirektivet.

Beslut om detta yttrande har fattats av generaldirektören Anna Ledin efter föredragning av avdelningschefen Mats Svensson. I den slutliga handläggningen av ärendet har även t.f. avdelningschefen Ellinor Rutgersson, enhetscheferna Patrik Persson och Inger Dahlgren, t.f. enhetschefen Jenny Nord, utredarna Anna Hasslow, Max Vretborn, Hanna Swahnberg, Josefin Hjort och Helena Westman samt handläggaren Martina Liljegren medverkat.

Anna Ledin

Mats Svensson

⁶ Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (EGT L 206, 22.7.1992, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>)

⁷ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (EUT L 20, 26.1.2010, s. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>)

⁸ Europaparlamentets och Rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (EGT L 327, 22.12.2000, s. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

Kopia till:

li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se